

Kako so Solatniki gledali morje

Njega dni se je namenil oče Mrdun na božjo pot. Božja pot pa ni vsepovsod! To je vedel tudi oče Mrdun, ki je županoval tiste čase v Solatni vasi in je bil tako rekoč srce in glava Solatnikov, ki so sadili eno solato za vse in vso solato za enega.

»Božja pot je tam, kjer je lepa in čedna cerkev in se daleč gre ter se vidi nekaj,« je dejal oče Mrdun in jo je mahnil na Trsat pri Sušaku.

»Pa spominkov ne pozabite, oče Mrdun,« so vpili za njim Solatniki, ko so ga spremili na postajo in vlak.

»Bom, bratci, bom! To se pravi: Ne bom ne pozabil,« se je smehljajal oče Mrdun skozi okno ter se korajžno posadil na sedež, kakor se spodobi za župana. Pri sebi je imel hleb kruha in tri klobase, da bo krotil uporni želodec, da se ga pa ne loti kje omotica ali nezavest, je nosil seboj tudi dve steklenici vina.

»Vino ti priklene dušo,« je besedičil v vlaku, »pa če ti jo hudir še tako vleče iz telesa!«

Srečno je dospel oče Mrdun na Sušak in na Trsat, kjer je opravil božjo pot in si privezal dušo. Nato se je ozrl po kramarjih in štacunarjih, kje bi bil kak primeren spominek za drage mu občane. Čudil se je bratom Hrvatom, ki so imeli vsi tako imenitno robo.

»Hudimana, za vsakega ne bom posebej kupoval,« se je kregal oče Mrdun sam sabo, »nekaj bo treba izbrati, kar bo za enega in za vse. To je poceni in narodno. V slogi je moč.« Je gledal in gledal, a nič ni bilo kaj prida. Pa je vrgel oči preko ceste in trga ter je zagledal morje, morje široko in prostrano, polno vode, prave pristne in mokre vode. Takšnega morja še ni videl noben Solatnik svoj živ dan ne.

»Kapa kosmata,« je vzkliknil oče Mrdun, »tole bom vzela. Da, mojdunaj, morje bom vzela, da bodo Solatniki lahko rekli: Krščenmatiček, morje smo videli.« Je stopil do obale in pogledal levo in desno. Pa je opazil, bistre so mu bile oči, da je obala precej visoko mokra, čeprav tam gori ni bilo vode, ne ve-tra, ki bi jo brlizgal kvišku.

»Kaj pa je to?« je vzkliknil, »ali je bilo prej več vode, bratje Hrvatje?« So mu razložili prijazni bratje, da morje vsak dan raste in pada. To da je plima in oseka.

»To prav za prav ni nič čudnega,« je dejal oče Mrdun, »razumem, kako to gre. Pri nas doma imamo mlako, ki ima iste muhe kakor vaše morje. Če ponoči dežuje, je zjutraj polna vode, če pa pripeka sonce, pa lahko brozgaš po njej kakor pujssek! Aha, to je plima in oseka. Hrkadibrka, to bo spominek, saj pravim, če ima človek srečo in pamet na pravem mestu. To bodo zijali Solatniki!« Ročno je pograbil obe steklenici. Prazni sta bili kakor sračje gnezdo v jeseni. Pa ju je napolnil z morsko vodo, eno do vrha, drugo do polovice. Jadrno je skočil na vlak in hajdi domov.

V Ljubljani je imel malo smolo. Zacarinili so mu sol v morski vodi. Osel je bil, zakaj pa je rekel, da ima v steklenicah morsko vodo. Raje bi bil rekel, da vozi slivovko ali terpentinovec. Sol da je monopol, so rekli, in on, Solatnik in še župan povrhu, tega ne ve? Drago je moral plačati sol, ki jo je imel v vodi. Ta sol mu je bila res zasoljena. Sicer se je oče Mrdun uprl in pošteno pljunil, tako je bil jezen. Pa kaj so mu rekli? Naj gre nazaj v Sušak in izlije vodo v morje, pa je zadoščeno pravici in zakonu. Da bi hodil nazaj? To bi se mu režali bratje Hrvatje in bi kvasilili po Sušaku, da je kradel sol v steklenice, a so mu v Ljubljani izkrtačili kosmato vest. Kaj hoče? Plačal je in še z bogom ni rekel. Jezen je bil kakor kuščar, ko je sedel v vlak in jo zavil proti zeleni Štajerski.

Kislo se je držal oče Mrdun, ko je pomislil, kako poceni je prišel

do krasnega spominka tam-le ob morju, pa ti pride kujon kranjski, nikdar siti, in ti zaračuna to, kar sploh ni njegovega.

»To je rop,« se je zadrhl oče Mrdun, ko je stopil iz vlaka in se vračal na domača tla.

Solatniki so ga obkolili in nestrpno čakali, kaj da jim je prinesel žlahtni župan. Je postavil župan obe steklenici na tla in zavpil:

»Dragi vaščani, bratje Solatniki, kaj vidite?«

So Solatniki gledali obe steklenici in niso vedeli, kaj bi.

»Vidite, Solatniki prismojeni, da ne veste,« se je razveselil oče Mrdun, »to, kar gledate in ne poznate, je morje, morje, ki ga še niste videli, odkar tlačite travo po tem grešnem svetu. Pravo in čisto morje, ki sem ga zajel v obe steklenici in še carino sem moral plačati od soli, ki je ne vidite in ki je v morju, katero sedaj buči pred vami!«

»He, oče Mrdun!« se je oglasil eden Solatnikov, »kako pa, da je ena steklenica polna, druga pa ne?«

»Butec,« je rekel oče Mrdun, »vidiš, to je tisto, česar ne veš. To je plima in oseka. Ali razumeš sedaj, ha?«

Živžav mladih Solatnikov je poskočil k steklenici in vprašal: Oče Mrdun, kje pa so barke in ladje?«

»Barke in ladje? Hm, saj sem jim kazal steklenico, pa si nobena ni upala vanjo. Dobro so vohale, da potem ne morejo več nazaj. Ne gre vse na limanice, ne! Poznajo take tiče kakor smo Solatniki. Dà, dà.«